

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Esityksen mukaan.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Esityksen mukaan.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu on hyvä asia ja se vähentää palvelun hukkaa. Mikäli esim. hoitajakäynnit ovat maksuttomia ja käyttämättömistään ajoista ei peritä maksua, on seurauksena varsin todennäköisesti merkittävää tehottomuutta.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Maksuttomien terveyspalveluiden osalta tilanne ei ole yksiselitteinen. On ilman muuta tärkeää, että väestölle voidaan taata tarkoituksenmukaiset terveyspalvelut siten, että heillä on tosiasiasa mahdollisuus niitä käyttää. Osalle väestöstä nykyinen maksujen taso muodostuu esteeksi palveluiden käytölle melko nopeasti ja osa tarvitsee niin paljon palveluita, että maksujen taso muodostuu esteeksi ennen pitkää.

Kuntien tiukka taloustilanne ja mm. hoitajakäyntien maksuttomuudesta aiheutuva kuntayhtymän tulopohjan heikennys voi johtaa siihen, että perusterveydenhuollon vahvistamisen sijaista palveluita joudutaan supistamaan ja leikkaamaan ja perusterveydenhuollon toimintaedellytykset heikkenevät.

Kokonaisarvion perusteella voidaan pitää lähtökohtana sitä, että maksuttomia terveyspalveluja on syytä lisätä vain sen verran mitä kunnille voidaan menetettyjä tuloja kompensoida.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Maksukattoa kerryttävien palvelujen laajentuminen on perusteltua siltä osin, kun ovat selkeästi yhdenvertaisia palveluja nykyiseen maksukattoon kerryttävien palvelujen kanssa.

Maksukaton laajentaminen merkitsee kuitenkin kaupungin/kunnan/kuntayhtymän asiakasmaksukertymän supistumista. Asiakasmaksutulojen pienentyminen tulee korvata kunnille 100 %:sti peruspalvelujen valtionosuuksissa lain voimaantulosta alkaen.

On perusteltua, että hammastekniset kulut on rajattu pois maksukatosta.

Positiivista on se, että maksukaton seurantavelvollisuus säilyisi edelleen asiakkaalla itsellään.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

Esityksen mukaan.

7 c § *Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 b § *Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård*

-

10 c § *Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 d § *Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnssomsorg och långvarig familjevård*

-

10 e § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Suurin muutos tulisi siinä, että kotihoidon maksuun vaikuttaa myös palvelutuntien määrä, joka tulee olla kirjattuna palvelusuunnitelmassa. Asiakkaiden tuntimäärät kuukausittain voivat vaihdella suurestikin. Tästä seuraa esimiehille paljon lisätyötä jatkuvien palvelusuunnitelma ja palvelu- ja maksupäätös muutosten vuoksi. Esityksessä on maininta siitä, että palvelumäärän vaihdellessa maksu voisi määräytyä keskimääräisten palvelutuntien perusteella. Tämä jättää auki olevia kysymyksiä: Miten käytännössä toteutetaan? Kuinka pitkältä ajalta seurataan, mikä on kunkin asiakkaan keskimääräinen palveluaika? Mikä on laskutettava palveluaika sinä aikana, kun keskimääräistä aikaa selvitetään???

Myönteistä, että lääkkeiden annosjakeluun käytettävän ajan voisi lisätä annettavaan palvelu-aikaan.

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

-

10 g § *Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

-

10 h § *Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice*

-

10 i § *Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog*

-

10 j § *Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift*

-

10 k § *Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften*

-

11 § *Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift*

Tämän pykälän osalta on keskeistä, että terveydenhuollon tasamaksut, kuten terveyskeskusmaksu ja lyhytaikainen laitoshuolto jätetään tämän pykälän ulkopuolelle. Tämä mm. sen vuoksi, että toimeentulotuen siirtyminen KELA:n tehtäviin siirsi pitkälti myös arvioita tekevän henkilöstön. Näin ollen on vaara, että toimeentulotukea saavien henkilöiden tilanne joudutaan enenevässä määrin selvittämään kahdesti eri tahojen osalta. Tämä hallinnollisen työn lisääntyminen nostaa kustannuksia tarpeettomasti eli maksutulojen vähentyminen on vain osa kuntayhtymälle tulevista kustannusvaikutuksista. Byrokratian lisäämisen sijaan mahdolliset panostukset olisi parempi kohdentaa varsinaiseen asiakkaita hyödyttävään toimintaan kuten ennaltaehkäisevään toimintaan tai asiakasmaksujen alentamiseen.

13 § *Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland*

Esityksen mukaan.

14 § *Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen*

-

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Pankeilta ei edelläkään saa korko- ja osinkotietoja, mikä on puute.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Eesityksen mukaan.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Voimaantuloaikataulu on haastava. Tietojärjestelmiin pitää ehtiä tekemään muutoksia. Lisäksi asia olisi hyvä tietää jo budjettiraamista päätettäessä ennen kesää siitäkin huolimatta, että tulojen alentuminen on välttämätöntä kompensoida täysimääräisesti kunnille joka tapauksessa.

Koskinen Tommi
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Soite